

БЮДЖЕТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Скляр І.Д., доц., **Ломака А.С.**, студентка
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

Місцеві бюджети є основою функціонування місцевих фінансів. Стабільний соціально-економічний розвиток території в значній мірі обумовлюється наявним рівнем її бюджетного потенціалу, здатністю бюджетного механізму акумулювати в руках місцевих громад фінансові ресурси. Протягом останніх років спостерігається динаміка скорочення частки доходів місцевих бюджетів (без врахування міжбюджетних трансфертів) у структурі ВВП України. Отже, для забезпечення економічного зростання території важливим є розв'язання питання щодо здатності регіону мобілізувати фінансові ресурси та використати їх у найбільш ефективному напрямку.

Категорія «бюджетний потенціал» має важливе значення, адже її системне розроблення дозволить: 1) оцінювати можливості реалізації функцій держави, включаючи функції державного регулювання та підтримки економіки; 2) виявляти відмінності між реальним і номінальним бюджетом; 3) оцінювати джерела зростання доходів, інфляційне розширення обсягів доходів; 4) удосконалювати систему оцінки якості бюджетного менеджменту територій; 5) удосконалити механізми міжбюджетних відносин, бюджетної інвестиційної політики [4].

Одним із основних аспектів, що потребують вивчення, є термінологічне узгодження у визначенні бюджетного потенціалу. Дослідивши праці вітчизняних та зарубіжних учених, можна виділити наступні підходи до його розуміння:

- як обсяг власних доходів, при цьому важливим є врахування не тільки власних, але і закріплених доходів [3];
- як максимально можливі видатки, які може дозволити собі бюджет з огляду на власну дохідну частину, як отримані податкові платежі з необхідністю їх ефективного використання [2];
- як обсяг власних доходів регіонального бюджету з урахуванням можливостей його підвищення [1; 5];
- як сума внутрішнього та зовнішнього потенціалів, що вже використовуються [1].

У підходах до оцінювання бюджетного потенціалу необхідно враховувати його внутрішню (доходи, сформовані внаслідок економічної діяльності господарюючих суб'єктів, які зареєстровані, а також населення, яке проживає на даній території) і зовнішню (доходи, що надходять із державного до місцевого бюджету, спрямовані на комплекс заходів по забезпеченню його стабільного соціально-економічного розвитку) складові [1; 5].

Беручи до уваги значення бюджетного потенціалу у регулюванні процесів соціально-економічного розвитку, у тому числі і на місцевому рівні, важлива роль відводиться механізму забезпечення розвитку бюджетного потенціалу, до якого пропонують включати: нормативно-правове забезпечення; органи бюджетного управління; методи формування фінансових ресурсів бюджету; обсяги бюджетних ресурсів [4].

Розроблення та удосконалення науково-методичних підходів до оцінки бюджетного потенціалу, прогнозування його змін дозволить забезпечити: 1) розширення податкової бази, яка формує доходну частину місцевих бюджетів; 2) здійснення децентралізації фінансових ресурсів та проведення обґрунтованого перерозподілу грошових потоків між державним та місцевим бюджетами; 3) розробку державних програм та впровадження дієвих механізмів, спрямованих на зниження рівня тіньової економіки з урахуванням регіональної специфіки; 4) залучення додаткових інвестиційно-кредитних ресурсів в економіку регіону під гарантії державних місцевих органів влади тощо [5].

Ступінь використання бюджетного потенціалу може також використовуватися як показник ефективності бюджетного менеджменту, що характеризує якість дій місцевої влади, спрямованих на його зростання.

1. Боронос В. Г. Формування бюджетної складової фінансового потенціалу регіону / В. Г. Боронос // Збірник наукових праць ДВНЗ «Українська академія банківської справи». – 2010. – № 30. – С. 42-52.

2. Зенченко С. В. Бюджетный потенциал региона и методические подходы к его оценке / С. В. Зенченко // Региональные проблемы преобразования экономики. – 2008. – № 1. – С. 186-198.

3. Ігнатенко В. Ю. Місце та роль бюджетного потенціалу у соціально-економічному розвитку регіону [Електронний ресурс] / В. Ю. Ігнатенко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/17_AVSN_2012/Economics/3_110657.doc.htm.

4. Лега Н. Ю. Розвиток бюджетного потенціалу регіонів у контексті прийняття податкового кодексу / Н. Ю. Лега // Часопис економічних реформ. – 2012. – № 1 (15). – С. 19-26.

5. Пушак Я. Я. Напрями формування бюджетного потенціалу регіону [Електронний ресурс] / Я. Я. Пушак. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Economics/66977.doc.htm.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 250-251.